

Actrice Kitty Courbois:

“Mijn vak maakt mij gelukkig”

De 78-jarige Kitty Courbois is nog steeds een veel gevraagde actrice voor bioscoop-, tv- en toneelrollen. Gefascineerd door de tv was zij veelvuldig te zien en te horen in tv-films en tv-series. Sinds 1987 speelt zij voor Toneelgroep Amsterdam, waarvan directeur Ivo van Hove haar maar al te graag op zijn vaste spelerslijst zet. Van haar leermeester op de Arnhemse Toneelschool, Ko van Dijk leerde zij: “Je moet alleen maar spelen en denken: Hier ben ik, vreet me maar op!” Haar vak maakt haar gelukkig en zij voelt zich op haar best als zij speelt. “Ik probeer elke avond weer een andere voorstelling te maken. Moe daarna? Welnee, ik voel me juist fit en opgepept en ga juichend naar huis.”

Over haar jeugd vertelt zij openhartig. Kitty komt uit een katholiek gezin met vijf kinderen. “Mijn broer Pierre is de jongste en dan kom ik. Wij zijn ook de twee enige kinderen, die nog leven. Mijn moeder was vijftien jaar jonger dan mijn vader en toen hij op 64-jarige leeftijd stierf, had zij het zwaar. Ze kon ons amper aan. Bovendien vond mijnheer pastoor dat mijn moeder ook nog wel twee pleegkinderen en later nóg eens twee kon opvoeden. Met die pleegkinderen heeft mijn moeder trouwens altijd een goede band gehad. Mijn vader had een juwelierszaak en repareerde horloges en antieke klokken. Ik was twaalf toen hij overleed. Aan zijn dood heb ik een traumatische herinnering overgehouden. Wij mochten mijn dode vader een kus geven en gingen mee naar de kerk, maar toen de kist de kerk uit werd gedragen was hij voor mijn gevoel voorgoed verdwenen. Wij mochten niet mee naar de begrafenis. Jaren heb ik nachtmerries gehad en dacht

dat hij was opgegeten door de wormen.”

Kitty groeide op in Nijmegen en ging na de katholieke lagere Montessorischool naar de door nonnen bestuurde katholieke meisjes HBS in Nijmegen, Mariënbosch geheten. In de exacte vakken was zij niet zo goed, wel had zij allemaal negens voor haar talen. “Tot de middelbare school moesten wij iedere dag naar de kerk. Wij hadden een knipkaart waar de pastoor een knipje in gaf als je geweest was. Mijn moeder was niet fanatiek katholiek. Bij ons thuis was iedereen welkom, ook protestantse kinderen, best wel bijzonder in die tijd. Het was altijd gezellig en er mocht veel.” Na de middelbare school ging Kitty op een reclamebureau werken en trad zij in die tijd samen met Ted de Braak en Tineke van Leer op in een klein cabaretgezelschap. Daar ontmoette zij iemand, die zei: “Waarom ga jij eigenlijk niet naar de toneelschool?” Ze lachte wat en zei toen: “Ja, waarom niet.” Haar moeder was erg mu-

zikaal, kon piano en accordeon spelen en ook mooi zingen. Zelf speelt Kitty mondharmonica. De burgemeester van Grave, waar haar moeder woonde, wilde zich inzetten voor een beurs. “Maar haar moeder was de oudste van dertien kinderen en van enige carrière is het nooit gekomen.” Wel stimuleerde zij haar kinderen. “Hier heb je een tientje”, zei zij tegen Kitty. “Ga maar toelatingsexamen doen voor de toneelschool, ga het maar proberen. En wat Pierre betreft zorgde zij ervoor, dat hij naar het conservatorium kon. Hij is een bekend jazzslagwerker geworden en treedt veel op in het buitenland.

Blij met de naam Kitty is zij nooit geweest. “Kitty betekent poes in het Schots. Een idee van mijn vader, die mij dezelfde naam gaf als zijn moeder. De naam Courbois stamt uit de tijd van de Hugenoten. Mijn broer Jacques heeft destijds onze stamboom helemaal uitgeplozen tot Napoleon toe. Hij heeft burgemeesters van alle grote Franse steden om informatie gevraagd.”

Kitty ging toen zij twintig was naar de toneelschool in Arnhem. Pas het tweede jaar ging zij het huis uit en ging wonen in een klein kamertje vlakbij de toneelschool. Haar moeder betaalde de huur. Na haar eindexamen in 1960 werd zij aangenomen bij de Nederlandse Comedie en speelde er onder meer in De getatoeëerde roos. Kitty verdiende toen 287 gulden in de maand. “Ik heb altijd tegen mijzelf gezegd: ‘Als het niet meteen lukt, houd ik ermee op, maar ik had eigenlijk meteen al succes. Naarmate je meer presteerde en een grotere rol kreeg, kwam je een steeds een stapje verder vooruit en verdiende je meer.’” Later was zij in een veelvoud aan rollen op de tv te zien, zoals in de series Het wassende water, Mensch van goeden wil en Dokter Tinus.

Bij haar in de klas van de toneelschool zat Frans Weisz, maar die werd het eerste jaar naar huis gestuurd vanwege gebrek aan talent. Later bleek deze man een begaafd filmmaker te zijn. Filmen lag hem nu eenmaal beter. Toen Kitty bij de Nederlandse Comedie werkte, wilde Josephine van Gasteren haar een prijs uitreiken in verband met haar toneeltalent. Maar Frans Weisz, die had gestudeerd aan de Centro Spirimental, een filmschool in Rome, nodigde Kitty uit naar Rome te komen om een rol te spelen in zijn film ‘Gli eroi in la sedia di dondola’ (Helden in de schommelstoel), een

bioscoopfilm, die in Rome werd opgenomen. Het scenario was van Remco Campert. Tegen Josephine van Gasteren zei zij: “Ik kom niet om de prijs in ontvangst te nemen, ik ga naar Rome. Daar werd toen voor het eerst de camera op mij gericht. Ik vond het een sensatie! Ik speelde te midden van allemaal Italianen.” Kitty heeft Frans Weisz altijd bewonderd. Die bewondering is trouwens wederzijds. Zij heeft nog altijd een goed contact met hem. “Hij is goed voor zijn acteurs. Hij corrigeert veel, maar is altijd positief.” Later speelde Kitty nog in andere bioscoopfilms van hem, zoals Het gangstermeisje en De hoogste tijd. Mooie herinneringen heeft zij aan zijn films: Leedvermaak, Qui vive en Happy End, waar eerder drie toneelstukken van werden gemaakt. Het scenario is van Judith Herzberg. Zowel op het toneel als in de films speelde Kitty de rol van Ada. “Het is echt mijn lievelingsrol. Ik heb ervan genoten.”

De thans zo gevierde actrice is altijd fanatiek met haar vak bezig en houdt wel van vernieuwing en uitdagingen. Als zij een oma speelt, moet het wel een stoute oma zijn. Na de Nederlandse Comedie speelde zij bij het toneelgezelschap Baal onder leiding van oprichter/regisseur Leonard Frank. “Er werd naast het acteren ook veel gezongen, wat ik zelf een fantastische combinatie vind.” Bij Baal kreeg zij voor haar rol in het stuk Nekrassov een Colombina en kreeg daarvoor een prijs voor de beste vrouwelijke bijrol. Helaas werd dit moderne en ook politiek getinte toneelgezelschap na zeven jaar opgeheven. Sindsdien speelt Kitty voor Toneelgroep Amsterdam, met wie zij ook spoedig in New York speelt met de voorstelling Kings of War.

„Ik ben nooit goed geweest in het lezen van scripts. Ik moet het wel drie keer lezen voordat ik het begrijp. Bovendien ben ik als de dood dat ik mijn tekst kwijt raak. Ik heb momenteel een goede vriend, Jos Visser, die met mij méé leert en allerlei reminders voor mij bedenkt. Elke ochtend om zes uur kijk ik mijn tekst na en dat herhaal ik dan nog eens ‘s avonds laat. Maar als het er eenmaal in zit, gaat het er niet meer uit.” In 2010 kreeg zij ter gelegenheid van haar vijftigjarig jubileum aan het Nederlandse toneel de Courbois-parel en het Ereteken van Verdienste van de gemeente Amsterdam uitgereikt. Na twee jaar droeg zij deze parel over aan actrice Halina Reijn, die deze weer aan een

door haar uitgekozen talentvolle actrice zal gaan uitreiken.

Kitty geeft al twintig jaar spelles op de Arnhemse Toneelschool. “Duidelijk spreken is belangrijk. Ik zeg vaak tegen mijn leerlingen: “Speel iets wat jezelf leuk vindt en ook zeg ik héél vaak “Wat zeg je? Ik versta je niet. Praat eens wat harder!’ Soms haal ik er een spraakleraar bij.” De hard werkende actrice speelde reeds een veelvoud aan toneelrollen voor Toneelgroep Amsterdam, zoals onder meer Richard III en Medea. Maar ook voor de toekomst staan er weer allerlei spannende dingen op het programma. “Gelukkig heb ik al

vijftien jaar een agent, Jeroen van de Noort, die alles voor mij in goede banen leidt. Er wordt een film gemaakt naar aanleiding van het door Jessica Durlacher geschreven boek: ‘De held’. Ik ga er de rol van oma spelen. In maart 2016 ga ik spelen en zingen bij het toneelgezelschap Orkater. Het is een grote rol, waar ik de moeder ben van actrice Jacqueline Blom.” Het vak maakt Kitty gelukkig. Het woord ‘stoppen’ komt niet in haar vocabulaire voor.

